

FERHENGEKÊ MODANÎ (MOTKANÎ)

Bi ardimê Îshaq Tepeyî amadekerdox:
MALMÎSANIJ

Kilmnuşteyî:

(m) makî (bi tirkî "dişil")
(n) nêrî (bi tirkî "eril")

aba: ebaye (m)

onun giydiği aba: ebaye ku wi den xwi ra

acaba: gelo

Acaba ne oldu? (Gelo se bi?)

açmak: yakerdiş

Bana telefon açtı. (Min/mi rê telefon ke ya.)

Telefon açan dedi ki. . . (Hawi ku telefon ke ya va ku. . .)

adam: 1)murdum/myurdum, mêrdum

benimle konuşan adam: murdum ku mi dir mijûla

Bazan insan ne yapacağını bilmez. (Dor-dor mêrdum nizana çi bikera.)

bir adam: yo mêrdum

2)mêrik

Adam kalkmıştı. (Mêrik vaştîb ra.)

ağız: fek

akşam yemeği: wêr êvar, şam

almak: girotiş

Aldım ve götürdüm. (Min girot û beşî.)

Alıp verirler. (Girê û denê.)

Alıp vermişler. (Girotîwî û dewî.)

altı: şeş

altmış: şişt

amca: ded

amcaoğlu: zay dedî

anlamak: fêm kerdiş

biz anlamıyorduk: ma fêm nêkeyni

ben anlıyorum: ez fêm kera

anne: may

anne (hitap hali): ho mayê

ara: bênati

arkadaş: heval

artık: êdî

aşiret: eşîr

ay (gökteki ay): aşim

ay (30 gün): may

beş ay: panc may

ayak: pa (n)

ayakkabı: pêlav

bir çeşit ayakkabı: heruk (n)

az: hendik

Bu az değildir. (Hana hendik nû.)

Orada çok az kaldım. (Ez widi hendik menda.)

baba: pîye

baba (hitap hali): ho babo

bacak: ling

bakmak: wînayîş

ben baktım: ez wîney

biz baktık: ma wîney

başka: başqi
Baykan: Hawêl
bazı: tê
 bazı adamlar: tê mêrdum
 bazıları: tê ci ra
bel: mîyani
ben: 1)ez, e 2)min, mi
beraber/beraberinde/birlikte: pa wa, pîya, tedir
beş: panc
beşinci: pancine
bırakmak: verdayış
 Onları bırak. (Heyîna verdi.)
bıyık: zimbêl
bin: hezar
 iki bin: di hezar
 Bin dokuz yüz seksen birde istifa ettim. (Hezar û new se û heşte yewna di min îstifa kerd.)
bir: yew, yow, yo
 Bir varmış, bir yokmuş. (Yew bi, yew çînê bi.)
biraz: yopira
birbirini: cîbana
 Yarın birbirimizi görürüz. (Meşt ma cîbana vînê.)
birbirleriyle: têdir
bit: sibic
bitirmek: xelsinayış
biz: 1)ma
 Bize söyle. (Ma rê vaci.)
 bizim/bizimkiler: ê ma
 Bu bizimdir. (Hana ê ma wo.)
 2)man
 Atalarımız ve Botanlılar dövüşmüşler. (Pî û pîrik' man û botanican dewo pêro.)
boyunduruk: nîri
böyle: hene, heney
 Böyle değil. (Hene nû.)
bu: hana, han; hena, hen
 Bu Ali'nin babasıdır. (Hana pî Elî yo.)
 Bu askerdir. (Hana esker o.)
 bu kez: han dor
 Biz bunu gönderdik. (Ma hana rişû.)
bugün: oru
 bugünlerde: hen roca[n]
bulgur pilavı: savar, girar
bunlar: 1)henî
 Bunların hepsi Kürtçe konuşurlar. (Henî pêwa kurdî mijûlî.)
 Bunlar bilmiyorlar. (Henî nizanê.)
 2)henîna
 bunlardan on tanesi: henîna rê des heb'
bura/burası: 1)têye
 Burada kaçırıldı. (Têye di remna.)
 2)hetey, hetîye, hetya
 burada: hetey di
 buradan: hetey ra
 Burada var. (Hetey di esto.)
 Buraya gel. (Bê teya.)
burun: viney
büyük: pîl

ceket: çakêt
cenaze: cenaze
cep: cêp, cêb
cuma: ênê, êne
cumartesi: şemi
çağırmaq: ven dayîş
Beni çağırdı. (Ven da mi.)
çarık: çarox
çarşamba: çarşemi
çekirge: qevaz
çıkmaq: ber kewtiş
Af çıktı. (Efû kewt ber.)
çiçek: vil
çift: cit
çocuk: wırdi, werdi
Çeto'nun çocukları: wırdî Çeto
Onun dört çocuğu var. (Çeher zay ci estî.)
çoğalmak: zîdayîş
Bizimkiler çoğalmışlar. (Ê ma zîdeyî.)
çok: zef
çoktan/çoktan beri: rew ra
daha: hîn
O bize daha yakındır. (Haw hîn nîzik' man o.)
dalga: tinaz
dalga geçmek: tinaz kerdiş
Onlar köylülerle dalga geçerler. (Hîn bi dewican tinaz kerê.)
dayı: xal
de: zî
O da gelmiş. (Wi zî amaw.)
-de: di
evde: keye di
değil: nû
Böyle değil. (Hene nû.)
Onlar Kürt değildirler. (Hîn kurd nî.)
-den: 1)ra
Köyden geldik. (Ma dew ra ameyî.)
Buradan götür. (Hetey ra beri.)
2)rê
Bunlardan on sekiz köy Zazaca konuşturdular. (Heştes heb dew' henîna
rê dimlî mijûlîyeni.)
-den dolayı (ondan ötürü): lema, loma
derin: kûr
derinlik: kûranî
devlet: dewlet
dışarı: bera
Köyden dışarı çıktım. (Ez dew ra kewta bera.)
diğerleri: hey bînik
dil: zan
diş: didan
doğru: raşt
doksan: newe
dokuz: new
dokuzuncu: newine
don (uzun don): tûban
dönmek: fetilayîş, fetlayîş
biz düşünce: ku ma fetilîye
dört: çeher

dövüşmek/kavga etmek: pêro dayîş, gelş kerdiş
Atalarımız ve Botanlılar dövüşmüşler. (Pî û pîrik' man û botanican dewo pêro.)

onlar dövüştüler: hîn gelş ke

duymak: şinûyîş

Dedelerimizden duymuşuz. (Ma kalik xwi re şinû.)

düğün: vande

düşman: neyar

-e: 1)rê

Bana söyle! (Mi rê vaci!)

Bize söylüyorlardı. (Ma rê vatîni.)

2)ra

O da onlara hizmet ediyor. (Wi zî cîne ra xizmet kero.)

el: dest

elli: pancas

erkek: mêrde

erkek (hayvan): nêr

erkek kardeşin oğlu: birarza

entari: pîrîn

Ermenî: êrnî, ernî

eski: kehn

eşya: çiba

etmek: kerdiş

biz ediyorduk: ma keyni

ev/aile: keye, eyal

sizin eviniz: key şima

Evde Kürtçe konuşuruz. (Ma keye di kurdî mijûlî.)

Bizim eve geldiler. (Amey key ma.)

Bizim evde kalmışlardı. (Key ma di mandîbî.)

Eve gidiyor/gider. (Şeno keye.)

Mahmut(lar) ailesi: Key Mehmûd

evet: e, erê

fakat: lê, lêbelê

fazla: zîde

Bir haftadan fazla orada kaldık. (Ma yew hawtê zîdî ra mîndî widî.)

fiilin şimdiki zamanında kullanılan bir partikel: ya, yû

gece: şew

geçmek: vîrdiş

geçiyor: vêro ra

Köyü geçtik. (Ma dew vîrdî ra.)

gelin: vêwe, vêw

gelmek: ameyîş

ben geldim: ez amey

o gelmedi: wi nami

onlar gelmediler: hîn nameyî

onlar gelmiyecekler: hîn nênê

o gelmiş: wi amaw

o gelmişti: wi ameybî

onlar geliyorlardı: heyî ameyni

onlar gelmemişlerdi: hîn namebî

gerçek: raşte

gerek: 1)lazim

Senin vermen gerekir. (Dayîş tu lazim o.)

2)geleke

Para vermen gerekir. (Geleke ti pere bidî.)

geri: pêra

geri çevirmişlerdi/geri göndermişlerdi: pêra fetilnebî

getirmek: ardiş
Sen oğlunu beraber getirmiştin. (Ti zay xwi pîya ardibî.)
Onu al getir. (Hawi devşi bari.)

gibi: wek
onun gibi: wek ci
onlar gibi: wek pîn
dediğim gibi: wek min vato

gitmek: şîyiş
ben gideceğim: ez şêna
biz gidiyoruz: ma şênê
o gitti: wi şî
o gidince: wi ku şî
biz gideriz: ma şênê
biz gitmiştik: ma şîbî
biz gidelim: ma şê
biz gideceğiz: ma ke şê
onlar giderler: heyî şênê
onlar gitmemişler: hîn nişîwî
git: şo
siz gidiniz: şima şêrê

gömlük: paç
görmek: dîyiş
Yarın görüşürüz. (Meşt ma cîbana vînê.)

göt: qun
gün: roc
Gittiğimiz gün o gelmişti. (Roc ku ma şî wi ameybî.)

güvercin: hemamek
hafta: hawti
hala: em
hangi: kam
Hangi ev? (Kam keye?)

hapisane: hepis
hapisaneye koymak: hepis kerdiş
hapisaneye atmak: fistiş hepis

hatırlamak: vîr ameyîş, vîr kewtiş
hatırlamıyorum: vîr' mi nêno

hayır: nê, nêxêr
hepsi: pêwa, pêwi, pêw
hiç kimse: tu kes
için: bi qey, bi qey ku
Ne için gelmiş? (Bi qey çi amaw?)
Babası için çalışmış. (Bi qey pî xwi xebtîyaw.)
görmemek için: bi qey ku nivîna

içinde: tedi
iki: didi
ikinci: êvar, êvar serî
ile: tedir, dir
Kendimle götürdüm. (Min xwi dir beşî.)

imam (molla): mela
imamlık (mollalık): melatê
inanmak: bawir kerdiş
inanır: bawir kero

-ince/-diği zaman: ku, wextê ku
gelince: ku ami
söylediği zaman: ku va

inek: çêlek
insan: 1) murdum/myurdum, mêrdum 2) kî

İnsan bilmiyor. (Murdum nizano./Kî nizano.)
itiraf etmek: ri xwi nayîş
itiraf etmiş: newi ri xwi
iyi: kêş
İyi misin? (Ti kêş î?)
İyiyim. (Ez kêş a./E kêş a.)
O iyi bilmiyor. (Ya bi kêş nizana.)
kaçmak: remayîş
Köyden kaçtık. (Ma dew ra remey.)
kafa: qoq
kadın: cîne, ceyne, ceynîye
kalkmak: raviştîş
kalktı: vaştî ra
onlar kalkmışlar: hîn vaştîw ra
kalmak: mendîş, mandîş
orada kalmış: wide mendû
biz kaldık: ma mendî
kardeş: bira, way
onun (erkek) kardeşi: birey ci
onun (kız) kardeşi: way ci
karı: cîne
onun karısı: cîn' ci
karınca: morcele, morceli
kaş: birû
keçi: biz
keklik: zerec
kelebek: pirpirok
kendi: xwi, xwu
kendine: xwi rê, xwi r'
o kendisi: wi bi xwi
kere: dor
kez: dor
bu kez: han dor
kıl: mû
kırk: çewres
kısa: qut
kız: keyna
Onun iki kızı varmış. (Di keynê ci biwî.)
amca kızı: keyna ded'
kız kardeş: way
kız kardeşin oğlu: wariza, warza
ki: ku, ko
Baktı ki olmuyor. (Wîna ku nêbo.)
kirpik: bijank
kişi: kî
Kişi bilmez. (Kî nizano.)
kitap: kitêb
koç: beran
kol: kift
konuşmak: mijûlîyayîş
ben konuşuyorum: ez mijûlîyena
Kürtçe konuşan köyler: dew' ku kurdî mijûlî
Onlar da orada Kurmanci konuşmuşlar. (Hîn zî widi kurmancî mijûlayî.)
o konuşurdu: wi mijûlîyeni
onlar konuşurlardı: hîn mijûlîyeni
koyun: mîye
Kozluk: Hezi

köy: dew
kucak: virar
Babam beni kucağına aldı. (1-Pîy min min na virar' xwi. 2-Pîy min min na keş xwi.)
kulak: guş
kullanmak: emilnayîş
kuzu: verək
küçük: widek
kürdan: zilik didanan
Kürtçülük: kurdçîtê
mağara: kaf, muxara
mahalle: tax
mezar taşı: berkule
muktedir olmak: şikayîş
ben muktedirim: ez şika
Mutki: Modan, Motkan
Müslüman: misilmani, misilman
namaz: limaç
sabah namazı: limaç' sibdî
öğle namazı: limaç' nêmroc
ikindi namazı: limaç' êvar
akşam namazı: limaç' mexreb
yatsı namazı: limaç' eşa
nasıl: senîn, se
Nasılsın? (Senîn î?)
Hadise nasıl oldu? (Hedîse se bi?)
ne: çi, çiba
ne kadar: çiqas
nedir: çiba w'
neden: çira
nere: ku, kû, çica
Nereye gidiyorsun? (Ti ku r' şênê?/Ti şênê ku di?/Ti şûna be kû?)
Nereden gelmişiz? (Ma ku r' ameyî?)
Burası neresidir? (Hetîye çica wo?)
-nin/-ninki: ê
bizimkiler: ê ma
Bu benimdi. (Hana ê min bî.)
Bu bizimdir. (Hana ê ma wo.)
o: 1)hawo (n), hawi, haw (n); hewo, hewi, hew; hawe (m), heya (m)
o erkek: hawo mêrik
o kadın: hawe ceynîye
o yıl: hew serr
o zaman: hew zeman, hew çax
Gördüğüm o idi. (Hew ku mi dî wi bi.)
2)wi (n), ya (m)
O bizi sakladı. (Wi ma dê wa.)
o gelmişti: wi ameybî
O da inanır. (Wi zî bawer kero.)
o biliyor: wi zano, ya zana
3)ci
ondan sonra: bad' ci, bad' hewi, bad' hew
Onlar onun babasını öldürmüşler, o da onlara hizmet ediyor. (Hîn pî ci kuştîwî, wi zî cîne ra xizmet kero.)
4)te
Onunla konuşmuşlar. (Te dir mijûlayî.)
oğlak: bizêk
oğul: 1)zay, zey 2)lac, lacek

Senin oğlun burada. (Zay tu yû têye di.)

Onun iki oğlu varmış. (Di zey ci biwî.)

okumak: wandiş

olmak: biyayîş

o oldu: wi bi, ya bîye

olmuş: bû, bîya

olmuşlar: biwî

olmuştu: bibî, bibîye

olmaz: nêbo

O kadın Ermeniydi. (Hawe ceynîye êrnî bîye.)

O erkek Ermeniydi. (Hawo mêrik êrnî bî.)

Bu benimdi. (Hana ê min bî.)

Onlar Ermeniydiler. (Heyî êrnî bî.)

Ben görmedim, ama o kadın Ermeniymiş. (Min nûdû lê heya ceyne êrnî bîya.)

Ben görmedim, ama o erkek Ermeniymiş. (Min nûdû lê haw mêrde êrnî bû.)

Onlar oranın halkı imiş. (Hîn şar' wid' biwî.)

Onlar Ermeniymiş. (Heyî êrnî biwî.)

on: des

on bir: yandes

on iki: duyes

on üç: hîres

on dört: çaras

on beş: pancas

on altı: şîyes

on yedi: hewtes

on sekiz: heştes

on dokuz: newes

onlar: 1)hîn

Onlar bizi görmediler. (Hîn ma nîdî.)

Devlet onları kullanmış. (Dewlet hîn xebtinaw.)

Onlar da devlete yardım ediyorlardı. (Hîn zî zor dewlet keyni.)

onlar aldılar: hîn girotî

2)cîn, cîne

onların: ê cîn

Onların bir kısmı kaçmış. (Tê cîn ra remeyî.)

O onlara hizmet ediyor. (Wi cîne ra xizmet kero.)

3)heyî, heyîna

Onları bırak. (Heyîna verdi.)

Onlar Ermeniydiler. (Heyî êrnî bî.)

ora/orada: wide, widi, wid'

Orada bir kadın vardı. (Wide yo ceynîye bîye.)

Orası neresidir? (Wide çica wo?)

otlamak: çêrayîş

otlatmak: çêrnayîş

oturmak: ronîştîş

o oturuyordu: wi nişten ro

onlar oturuyorlardı: hîn nişten ro

otur: roştê

oturunuz: roştêrê

otuz: hîris

öğrenmek: mûsayîş

öğrenirim: ez mûsa

öğretmek: mûsnayîş

öküz: ga

öldürmek: kuştîş

ölü: merdiye
önce: vîrne, vernîye; verney di
Önce o geldi. (Vernîye wi ami.)
Benden önce geldi. (Vernîyê mi di ami.)
örmek: kurs kerdiş
öyle: hecûn
Öyledir. (Hecûn o.)
Öyle değil. (Hecûn nû.)
pazar: kurî
pazartesi: dişemi
perşembe: paşemi
piliç: varik
pire: kek
parmak: guşt
rastlamak: raşt ameyîş
saç: por
sadece: teyna
sağ (sağ taraf): raşt
sahip: wî
ev sahibi: wî keyî
sakal: erdiş
saklamak: waderdiş, wederdiş
O bizi sakladı. (Wi ma dê wa.)
salı: sêşemi
sallamak: hejnayîş
sallanmak: hejîyayîş
sekiz: heşt
seksen: heşte
sen: 1)tu
Senin vermen gerekir. (Dayîş tu lazim o.)
2)ti
Sen iyi misin? (Ti kês î?)
sırt: paşt
sol: çep
sonra: 1)badê, bad'
ondan sonra: bad' ci, bad' hewi, bad' hew, bad' hawo
onlardan sonra: bad' henîna
2)bi dima, bi dim
Sonradan Müslüman olmuşlar. (Bi dima biwî misilmani.)
3)pêwa
bundan sonra: hana û pêwa
bunlardan sonra: henîna pêwa
4)peynîye
Sonra ona söylemiş. (Peynîye ci ra vato.)
söylemek: vatiş
Bana söyle! (Mi rê vaci!)
Bize söylüyorlardı. (Ma rê vatîni.)
ben söyleyebilirim: ez şika vacê
su: aw, ew
şalvar: şal
şey (eşya): çiba
şimdi: hey, hahey
Şimdi gel. (Hey bê.)
Şimdi olmaz. (Hey nêbo.)
Şimdi onlara hizmet ediyor. (Hahey cîne ra xizmet kero.)
tane: hebe, heb
tanımak: şinasnayîş

Tanrı: Allah
tavşan: aruş
tavuk: kerg
teke: 1)kel ("hevur"den büyük) 2)hevur (n)
tekrar: donî
Tekrar telefon açtı. (Donî telefon ke ya.)
teyze: xalet
teyze (hitap hali): ho xalet
tırnak: nûngû
tosun: vîşteri
tüfek: tiving
türkü söylemek: çirayîş
toplamak: 1)arî kerdiş 2)top kerdiş
ben topladım: mi key arî
ufak: widîyek
uğur: oxir
Uğurlar olsun. (Oxir ba.)
unutmak: vîr kerdiş
Kişi/insan unuttur. (Mêrdum kero xwi vîr a.)
uzak: dûr
üç: hîre
vardır: esto, esta
Burada var. (Hetey di esto.)
vardırlar: estî
Bunlar Kürttür. (Henî kurd î.)
Biz Kürdüz. (Ma kurd î.)
vardı: bî, bîye
Orada bir kadın vardı. (Wide yo ceynîye bîye.)
Orada bir erkek vardı. (Wide yo mêrde bî.)
Orada bir kadın varmış. (Wide yo ceynîye bîya.)
Orada bir erkek varmış. (Wide yo mêrde bû.)
(o) **imiş:** bû
(onlar) **imiş:** biwî
vermek: dayîş
verirler. denê
vurmak: pero dayîş
Onu vururlar diye korktum. (Ez tersaya, mi va danê pero.)
ya: yen
Ya ben ya sen. (Yen ez yen ti.)
yakalamak: depijdiş, devîştîş
Beni yakaladılar, hapishaneye attılar. (Min pijdî de, vistî hepis.)
Onu al getir. (Hawi devşî bari.)
yakın: nîzik
yaklaşık on erkek: nîzik des mêrde
O bize daha yakındır. (Haw hîn nîzik man o.)
yakmak: vîşnayîş
Köylerimizi yakmışlar. (Dew' ma vîşnayî.)
onlar yakıyorlardı: hîn vîşneyni
yalnız: teyna
yalvarmak: lavay kerdiş
yanında: hete, het
yapağı: liva (m)
yapabilmek: şikayîş
ben söyleyebilirim: ez şika vacê
yapmak: kerdiş
ben yapıyorum: ez kera
o yapıyordu: wi keyni

biz yapıyorduk: ma keyni
yap: biki
Yapman gerekir. (Geleke ti bikey.)
yardım etmek: zor kerdış
Bizimkiler onlara yardım etmiyordu. (Ê ma zor cin nikêrdî.)
Onlar bizimkilere yardım etmiyordu. (Hîn zor ma nikêrdî.)
yarın: meşt
yaz: amin
Yazın benim yanımda çalışıyordu. (Amin mi het xebtayni.)
yazmak: nûştiş
Bizim tarihimiz yazılmamış. (Tarîx ma namaw nûştiş.)
Onun ölüm tarihi yazılıdır. (Tarîx mêrg ci nûşte wo.)
yedi: hawt
yetmiş: hawte
yıl: serr
bir yıllık: yoserre
Bu ev iki yıllıktır. (Hana keye diserre yo.)
Bu iki yaşındadır. (Hana diserre yo.)
birkaç yıl önce: çend serr vîrne
Ben altmış yedi yaşındayım. (Ez şışt û hawt serre ya.)
yirmi: vîst
yok: çîn, çînê
yoktur: çîn û, çînê yo
yokturlar: çînê wî
o yokmuş: wi çînê bû
yol: rey
Yolda görmüşler. (Rey ra dîwî.)
yumurta: ak, ek
yün: 1)teraf 2)(koyun yünü) pêşim
yüz-I: se
yüz-II: rû
zaman: zeman, çax
o zaman: hew zeman, hew çax
zaten: şixwi
Zaza: kurmanc
Zazaca: dimlî

Çime: Vate, hûmare: 32, r. 86-101